

Sauland Bygdekraft SA
3692 Sauland.

Til NVE,
Postboks 5091, Majorstuen,
0301 Oslo

Høring, kraftutbygging i Hjartdal kommune, Telemark . Konesjonsøknader fra Sauland Bygdekraft SA og Skagerak Energi A/S.

I tillegg til tidligere innsendt konsesjonsøknad ønsker Sauland Bygdekraft SA å komme med noen opplysninger og bakgrunnstanker som ikke går fram av søknaden vår.

Sauland Bygdekraft er et samvirkeforetak, stiftet av falleiere i elva Hjartdøla i Hjartdal kommune. Hovedintensjonen bak stiftelsen kan kort deles i tre punkt:

1. Utnyttelse av egne fall for lokal verdiskaping i en forsvarlig grad.
2. En bærekraftig produksjon av elektrisk energi, som samtidig kunne styrke næringsgrunnlaget på bruka langs elva. Pga. vernepålegg har mange fått redusert sitt grunnlag for næring og bosetting.
3. Hensyn til miljø, trivsel, landskapsestetikk og boforhold. Disse punkta er svært viktig for å holde oppe en sviktende bosetting.

Vi vil nytte vårt naturlige grunnlag for økonomisk virksomhet uten å ødelegge bygda miljømessig. I Hjartdal er fra før bygget Hjartdøla kraftverk – eier Skagerak Energi A/S – Produksjon er oppgitt til 490 Gwh. Denne utbyggingen stengte av fem av de største fjellvanna. Vannet fra Skogsåa, Tuddalsvassdraget, ble ført over til Hjartdøla og sleppt ut i Hjartsjø. Oppstrøms Hjartsjø og ble det ikke pålagt noen form for minstevannføring. Den samme skjebne ble Tuddalsvassdraget, Skogsåa, til del. Her kommer det til vann fra et uregulert nedslagsfelt til Sønderlandsvatn. Dette har medført at området i kommunen med tettest bosetting har hatt en levende elv både i Hjartdøla og Skogsåa selv om det ikke slippes fra magasinene. Ved Åmot i Sauland møtes elvene og lager straks etter naturperla Omnesfossen. Det er disse vassdraga, inkludert Omnesfossent, Sauland Kraftverk vil ta bort og legge i tunnel. Underveis vil disse bekkene bli tatt med:: Skorva, Kjempa (Vesleåa), Uppstikksåa, Kvitåa, Heiåa og Grovaråa. Konsekvensen blir at om så skjer vil det meste av vassdraga i Hjartdal (anslagsvis 80 – 90 km) bli berørt. Tilbake blir kun pålagte minstevannføring ut fra Hjartsjø og Sønderlandsvatn, samt flomtopper som er større enn slukeevnen til Sauland Kraftverk. Urørt gjenværende elevstrekning før elva når Notodden grense blir mindre enn 2 km, ellers er de aller fleste elver/bekker lagt i rør i hele Hjartdal kommune .Et betimelig spørsmål mange stiller: **Hvor mye resurser ute i distriktene skal storsamfunnet legge beslag på og hvor mye er det rimelig at bygdene får beholde og utvikle til eget bruk og næring?**

Tørrelgging av Omnesfossen er den absolutt største og vanskeligste skade å godta for bygda og befolkningen. E134 krysser fossen, som er siste synlige foss før en kommer over til Vestlandet. Årsdøgntrafikken på E134 er i sommerhalvåret ca. 5000 – 6000 biler. I fossens umiddelbare nærhet lå Fossen kro. Denne brant ned for ca. ett år siden og det sies at den ikke blir bygget opp igjen før skjebnen til elva blir avgjort. Kroa var en av Hjartdals største private arbeidsplasser. Blir det vesentligste av vannet tatt bort kommer neppe noen gjenoppbygging. Vi kjenner til at det blant innbyggerne i Sauland er en aksjon i gang for å redde naturperla Omnesfossen fra utbygging.

Muligheter for kraftutbygging i Hjordal.

Uten å gjøre alt for store skader kan det bygges ut kraftverk i flere vassdrag i Hjordal. Vi har satt opp en oversikt over de forskjellige elvene/bekkene hvor dette er mulig å få til på en god måte. Alle alternativene er gjennomførbare uten å ta bort vannet fra de mest sentrale deler av Sauland samt naturperla Omnesfossen.

Oversikten viser de kraftressursene som eies i lokalmiljøet (bygda) og av andre firma. Følgende skisse -tabell- viser hvilken kraftproduksjon de ulike alternativene vil g:

Elv:	Produksjons potensiale. Lokale eiere. GWH.	Produksjons potensiale Fremmede eiere. GWH.
Skogsåa. Falleier: Skagerak Energi		63,5
Hanfoss II (fra Hjartsjø til kote 83)	70	
Sidebekker til Skogsåa	8	
Skorva	15,0	
Vesleå/Kjempa	3,0	
Svigså	6	
Geita	1	
Mjella	20,0	
Sum	123	
Omnesfossen – falleier: Notodden Energi- om konsesjon gies		33,0
Sum	123	96,5

Bygges Sauland kraftverk vil vannet fra disse elvene med unntak av Mjella og Geita bli tatt inn i tunnelen.

To konsesjonsøkere - Hvor fair og lik er behandlingen søknadene og søkerene har fått av Hjordal kommune?

22.januar 2008_ sendte Hanfoss Kraftverk BA (forløperen for Sauland Bygdekraft SA) brev til Hjordal kommune med tilbud om nedsetting av et lokalt samarbeidsutvalg for å tilordne utnyttning av lokale kraftressurser på beste måte.(Brevet er vedlegg her) Noe positivt svar kom ikke på oppfordringen. Etter at det var søkt konsesjon ble det ført forhandlinger mellom Hjordal kommune og Skagerak Energi A/S. Disse var omgitt med stort hemmelighold. På høringsmøtet NVE hadde på Sauland skole den 8. mars i år ble forhandlingsresultatet etterlyst. Ordføreren opplyste at svaret ville komme når «tida var inne». Først da møteinnkallingen til formannskapet, datert 29/3 2011 ble utsendt ble forhandlingsresultatet frigitt. Dvs. at en hadde fire virkedager før formannskapet begynte behandlingen i møtet den 4. april. Vi kan vanskelig fri oss fra tanken om at dette var gjort med hensikt. I innkallingen den 29. mars ble det kjent at Skagerak Energi og Hjordal kommune hadde inngått en avtale på ytelser utover det lovpålagte, dersom konsesjon for utbygging av Sauland kraftverk blir gitt av myndighetene. Hovedpunktene i avtalen vedr. ytelser var et næringsfond, størrelse 11 mill kr og 5 mill. kr. til avbøting av skade på området rundt Omnesfossen. Videre rett for kommunen til å kjøpe seg inn i Sauland kraftverk med 10 - 17 % på nærmere avtalte betingelser.

I omtale av saken er det gitt uttrykk for at dette er den viktigste og mest konsekvensfylte avgjørelsen kommunen skal ta siden søknaden om bygging av Hjartdøla kraftverk var til behandling først på 1950 tallet. Under behandlingen i formannskapet 4. april var endel av oss fra Sauland Bygdekraft blant tilhørerne. Under møtet ble opplyst av et av medlemmene av formannskapet og medlem av utvalget som forhandlet med Skagerak – at i utgangspunktet var ikke Skagerak villige til å gi noe ekstra utover det lovpålagte. Først da «de der borte»,sa han, mens han pekte på oss, kom på banen med sin konsesjonsøknad, var det mulig å få disse ekstra ytingene. Dvs. 16 mill. kr. samt oppfylling av et ca 30 dekar tomteområde med tunnelmasse. Til og med naturperla Omnesfossen ofrer kommunen for 5 mill. kr ved å anbefale utbygging.

At Sauland Bygdekraft SA sin invitasjon, til sammen med kommunen å utvikle bygdas største gjenværende naturressurser blir oversett føles både trist og urettferdig. Nå forstår vi hvorfor vi måtte holdes utenom reelle forhandlinger med hemmelighold. Vår konsesjonsøknad var en tjenlig brekkstang til å få Skagerak Energi A/S til å yte mer for å få kommunens gunst. Skal slik praksis bli retningsgivende og godtatt vil det bli vanskelig å utvikle egne resurser dersom et milliardkonsern kaster sine øyne på samme objektet .

Sauland, den 15. april 2011.

Styret i Sauland Bygdekraft SA.

Olav Mosebø. Svein Erik Sletta. Olav Flatland. Geir Hauge. Torkild H. Mosebø.